

Вибіркові дисципліни на 2025/2026 навчальний рік

Спеціальність 032 «історія та археологія» / В9 «історія та археологія»

ОП «Історія та археологія»

Рівень освіти: бакалавр

Вибіркові фахові освітні компоненти				
Освітній компонент	Курс навчання / семестр	Кількість кредитів	Кафедра	Анотація
Антична культура	2/3	3	Кафедра історії стародавнього світу та середніх віків	Метою викладання навчальної дисципліни є ознайомлення студентів з походженням, найважливішими досягненнями, специфікою античної культури в цілому та в її історичних модифікаціях – у межах історії Стародавньої Греції та Риму. Студенти опановують основні інструменти вивчення етнолінгвістичних та соціокультурних процесів, застосовуючи їх для аналізу історії античної цивілізації. Курс “Антична культура” формує практичні навички аналізу культурних явищ античної епохи, вміння визначати вплив греко-римської культури на подальший розвиток європейської цивілізації.
Історична антропологія	2/3	3	Кафедра історіографії, джерелознавства та археології	Курс з історичної антропології знайомить студентів із підходами, що поєднують історичний і антропологічний аналіз для вивчення повсякденного життя, уявлень і досвідів людей минулого. Особливу увагу приділено основним напрямам історичної антропології історії ментальностей, історії читання, тілесності, емоцій, ритуалів, стилів життя та щоденних практик. Курс

				поєднує теоретичні засади з аналізом конкретно-історичних праць українських дослідників, що демонструють, як за допомогою антропологічного підходу можна глибше зрозуміти суспільні процеси минулих епох.
Історична політика в Україні	2/3	3	Кафедра історії України	Курс присвячено вивченню основних тенденцій розвитку студій пам'яті, меморіальної політики в Україні від пізньорадянського періоду, починаючи від «гласності» 1987 р. до сучасної російсько-української війни. У фокусі дисципліни вивчення основних теорій та концепцій пам'яті та меморіалізації, ролі основних акторів та агентів історичної політики наприкінці 1980-х, в 1990-ті – 2000-ні рр. після Помаранчевої революції, після Революції Гідності та після широкомасштабного вторгнення. Особлива увага приділяється політичному використанню минулого в Україні та країнах-сусідах, зокрема в Польщі, Угорщині, Молдові та Російській Федерації. Студентам пропонується створити міні проєкт з деконструкції існуючого міфу, розвитку меморіального комплексу, коменораційної акції тощо.
Візуальна історія	2/3	3	Кафедра історіографії, джерелознавства та археології	Навчальна дисципліна присвячена особливостям становлення та трансформації візуальної історії як напряму історіописання та методики дослідження візуальних джерел. Вона покликана надати студентам базові знання з історії, методології, історіографії та теорії візуальної історії, ознайомити їх із найбільш показовими прикладами візуальних досліджень, а також навчити працювати з візуальними джерелами. Навчальна дисципліна складається з двох розділів: перший присвячено дослідницькій парадигмі «візуальних студій», а другий – методам та підходам до інтерпретації візуальних джерел.

Релігієзнавство	3/5	3	Кафедра історії Східної Європи	Курс знайомить студентів з релігією як соціокультурним феноменом крізь призму сучасних міждисциплінарних підходів. Він формує практичні навички аналізу релігійних явищ, вміння розпізнавати та протистояти маніпуляціям, пов'язаним із використанням релігійної чи антирелігійної риторики. Студенти опановують інструменти інтерпретації релігії в контексті сучасних суспільних процесів, що сприяє формуванню зрілої наукової позиції та толерантного світогляду.
Основи джерелознавства	3/5	3	Кафедра історіографії, джерелознавства та археології	Мета курсу полягає у формуванні в майбутніх фахівців-істориків джерелознавчої культури, необхідної для самостійної наукової роботи. Студенти опанують основи коректного та ефективного пошуку, відбору, вивчення та критики історичних джерел, засвоять професійний понятійно-категоріальний апарат, познайомляться з проблемами визначення достовірності та фальсифікації історичних джерел. Особлива увага приділяється еволюції джерел від найдавніших часів до сучасності, а також специфіці роботи з джерелами цифрової епохи.
Історія Центральної та Південно-Східної Європи	3/6	3	Кафедра нової та новітньої історії	Навчальна дисципліна охоплює ключові аспекти політичної, соціально-економічної та культурної історії Центральної та Південно-Східної Європи у період другої половини XIX – останньої третини XX ст. Основна увага зосереджена на процесах національно-державного будівництва, які трансформували політичну мапу регіону після розпаду імперій, довгострокових наслідках двох світових воєн, періоді комуністичного правління, що супроводжувався деформаціями, спричиненими тоталітарною системою та командно-адміністративною економікою, а також передумовах та результатах оксамитових революцій. Крім того, курс вивчає складну динаміку міжнародних відносин відповідного періоду.

Історія транспортної інфраструктури в Європі	3/6	3	Кафедра нової та новітньої історії	Вибіркова освітня компонента пропонується для студентів, що навчаються за спеціальністю “Історія та археологія”. Він є продовженням проекту Жан Моне модуль “Інфраструктура, яка об’єднала Європу: історія, сучасний стан та погляд у майбутнє”, що реалізовувався у Каразінському університеті у 2019–2021 роках, розрахований на один навчальний семестр, доповнює основні курси, що викладаються на історичному факультеті Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, серед яких “Історія країн Західної Європи та Північної Америки Нового часу”, “Історія Центральної і Східної Європи” та “Сучасна історія країн Західної Європи та Північної Америки”. Метою курсу є формування знань майбутніх фахівців-істориків про характерні риси та специфічні особливості розвитку портів, шосейних і залізничних шляхів, починаючи від епохи Античності до сьогодення, соціальний та економічний ефект розвитку транспорту в Європі, чинники, які визначали зміни у зазначеній галузі.
Методи історичних досліджень	4/8	4	Кафедра історіографії, джерелознавства та археології	Курс формує у майбутніх фахівців теоретико-методологічний арсенал історичної науки. Він знайомить з ключовим понятійно-категоріальним апаратом, розкриває сутність та основні епістемологічні можливості загальнонаукових та спеціально-історичних методів наукового дослідження. Його основна мета полягає в тому, щоб навчити студентів розпізнавати, характеризувати та ефективно застосовувати ці методи залежно від предмету дослідження, а також опанувати шляхи перевірки валідності та релевантності історичного знання.
Цифрова історія	4/8	4	Кафедра історіографії, джерелознавства та археології	Навчальна дисципліна покликана сформувати у студентів розуміння теоретичних засад і методологічних підходів цифрової історії як складової цифрових гуманітарних

				наук. Особлива увага приділяється ознайомленню студентів із основними цифровими технологіями, що застосовуються для опрацювання та репрезентації історичних джерел, формуванню навичок критичного аналізу існуючих цифрових історичних проєктів, а також набуттю практичних умінь зі створення та презентації власних цифрових історичних проєктів. Навчальна дисципліна складається з двох розділів: перший присвячено цифровій історії як складовій цифрової гуманітаристики, а другий – застосуванню цифрових технологій в історичних дослідженнях.
Археологічні джерела	3/5	3	Кафедра історії Східної Європи	Надається характеристика різним видам археологічних джерел (поселення, могильники, депоненти, виробничі площі, капсули часу та ін.). Розкриваються їх потенціал, особливості для історичної реконструкції. Звертається увага на особливості їх дослідження.
Українські міста: між традицією та модерністю	3/5	3	Кафедра історії України	Курс «Українські міста: між традицією та модерністю» присвячений комплексному дослідженню урбаністичних трансформацій в Україні. У фокусі уваги перебувають питання архітектурної ідентичності, соціокультурних змін та містобудівних стратегій, що формують сучасний український міський простір. Аналізуються теоретичні концепції урбанізації, механізми збереження культурної пам'яті та виклики, пов'язані з адаптацією історичних міст до вимог глобалізованого суспільства. Курс дає можливість зрозуміти, як українські міста поєднують історичну спадщину із сучасними викликами.
Усна історія: теорія та практика	3/5	3	Кафедра історіографії, джерелознавства та археології	Навчальна дисципліна покликана ознайомити студентів з основними теоретичними підходами та практичними інструментами усної історії. Після опанування курсу студенти мають оволодіти навичками запису інтерв'ю із застосуванням методики усноісторичного дослідження, транскрибування інтерв'ю, дотримання етичних

				принципів у роботі з оповідачами та сенситивними даними, використання усноісторичних джерел у науковій діяльності, а також застосування сучасних цифрових технологій під час усноісторичних досліджень. Навчальна дисципліна складається з двох розділів: перший присвячено усній історії як науковому напрямку та навчальній дисципліні, а другий – методиці усноісторичних досліджень.
Історія культури Європи нового часу	3/5	3	Кафедра нової та новітньої історії	Програму вибіркової освітньої компоненти “Історія культури Європи Нового часу” розроблено для студентів, що навчаються за спеціальністю “Історія та археологія”. Вона розрахована на один навчальний семестр і доповнює основні курси, що викладаються на історичному факультеті Каразінського університету, серед яких “Історія країн Західної Європи та Північної Америки Нового часу” та “Історія Центральної та Південно-Східної Східної Європи”. Метою курсу є формування знань майбутніх фахівців-істориків про характерні риси та специфічні особливості розвитку основних галузей культури і мистецтва європейських країн крізь призму змін світогляду людини Нового часу, починаючи від епохи Ренесансу до завершення Першої світової війни.
Джерелознавство історії країн Східної Європи	3/5	3	Кафедра історії Східної Європи	Метою вивчення курсу є ознайомлення студентів з основними видами письмових джерел з історії Східної Європи та головними принципами, способами та методами їх джерелознавчого аналізу.
Джерелознавство історії України	3/5	3	Кафедра історії України	Мета курсу – ознайомити студентів з основними видами історичних джерел з історії України, методами їх дослідження та можливостями використання інформації джерел. Будуть обговорені основні проблеми теорії джерелознавства, етапи розвитку джерелознавства історії України, вивчені закономірності виникнення джерел, їх

				специфіка та класифікація. Студенти навчаються застосовувати різні види джерел з історії України в своїй науковій роботі, музейній експозиційній та комунікаційній діяльності, знаходити необхідні документи і матеріали з історії України в археографічних публікаціях.
Історичне пам'яткознавство	3/5	3	Кафедра історіографії, джерелознавства та археології	Навчальна дисципліна покликана ознайомити студентів із теоретичними та практичними аспектами охорони культурної спадщини України та світу в різні історичні періоди. Особливу увагу приділено діяльності міжнародних інституцій, державних органів, громадських організацій і волонтерських ініціатив, спрямованій на збереження та популяризацію культурної спадщини України з урахуванням суспільно-політичного й соціокультурного контекстів. Навчальна дисципліна складається з двох розділів: перший присвячено генезису історичного пам'яткознавства та концепту культурної спадщини, а другий – проблемам охорони культурної спадщини України.
Джерелознавство нової та новітньої історії	3/5	3	Кафедра нової та новітньої історії	Навчальна дисципліна досліджує теоретичні основи джерелознавства та цілісну сукупність писемних джерел з історії Нового та Новітнього часу. Мета курсу полягає в ознайомленні студентів з цією джерельною базою та практикою її професійного використання, включаючи методи пошуку, систематизації та класифікації. Основна увага приділяється особливостям фіксації історичної інформації в різних видах джерел та опануванню навичок їхнього ґрунтового джерелознавчого аналізу.
Грошовий обіг на теренах Східної Європи (IX -на початку XX ст.)	3/6	4	Кафедра історії Східної Європи	Курс має на меті ознайомити студентів з основними етапами становлення грошових систем в Східній Європі в IX -на початку XX ст. Висвітлення історії грошового обігу тісно пов'язано з міжнародними зв'язками

				державних утворень, що існували в регіоні у зазначений період.
Генеza "українського питання" в Російській імперії (кінець XVIII-перша половина XIX ст.)	3/6	4	Кафедра історії України	Курс присвячено аналізу процесу формування української нації в контексті політичних, соціокультурних та ідеологічних трансформацій Російської імперії кінця XVIII – початку XX ст. Розглядаються особливості «українського питання» як суспільного феномену, його сприйняття владою, населенням та громадсько-політичними рухами. Студенти ознайомляться з національними проєктами другої половини XIX – початку XX ст., що стали основою модерної української ідентичності.
Символізм в культурі	3/6	4	Кафедра історіографії, джерелознавства та археології	Навчальна дисципліна присвячена історії становлення та еволюції символів і емблем як складових культурного надбання людства. Вона складається з двох розділів. Перший розділ присвячено скіфській культурі як одній із найяскравіших і найзагадковіших культур доби раннього залізного віку Європи, сприйняттю скіфів стародавніми авторами, рівню господарського та соціального розвитку, релігійним уявленням і мистецтву скіфів, особливостям формування скіфської культури, її взаємозв'язкам з іншими культурами та світовими цивілізаціями, впливу скіфської культури на осіле населення Східної Європи, а також місцю скіфської культури серед інших культур доби раннього залізного віку. Другий розділ присвячено особливостям формування та розвитку емблематики як наукової дисципліни, методиці дослідження та основним концептуальним принципам створення символів і емблем.
Основи давньогрецької мови	3/6	4	Кафедра історії стародавнього світу та середніх віків	Курс “Основи давньогрецької мови” надає студентам систематизованих знань з основ граматики, лексикології та морфології давньогрецької мови. Він формує навички граматичного розбору та перекладу певних

				давніогрецьких текстів. Курс надає вміння розрізняти діалекти давніогрецької мови. Студенти опановують історію давніогрецької мови, мають можливість використовувати знання з давніогрецької мови (особливо термінології) при написанні дипломних робіт та у своїй подальшій професійній діяльності.
Політика пам'яті в країнах Європи та Америки	3/6	4	Кафедра нової та новітньої історії	Програму вибіркової освітньої компоненти «Політика пам'яті у країнах Європи та Америки» розроблено відповідно до бакалаврської освітньо-професійної програми спеціальності «Історія та археологія». Вона розрахована на один навчальний семестр і доповнює основні курси, що викладаються на історичному факультеті Каразінського університету: «Історія країн Західної Європи та Північної Америки Нового часу», «Сучасна історія країн Західної Європи та Північної Америки», «Історія країн Центральної та Південно-Східної Європи». «Політика пам'яті» розуміється як сукупність прийомів і методів, за допомогою яких партії, громадські організації і влада намагаються затвердити певні інтерпретації історичних подій як домінуючі. Курс передбачає вивчення формування національних гранд-наративів у країнах Європи та Америки, внутрішньополітичну боротьбу з використання історії, війн пам'яті, що відбувалися у минулому і тривають сьогодні.
Історіографія історії Східної Європи	4/7	3	Кафедра історії Східної Європи	Метою вивчення курсу є ознайомлення студентів з процесом становлення та закономірностями розвитку історичної науки в регіоні, та її соціальних функцій як складової частини духовної культури суспільства.
Історія українського мистецтва	4/7	3	Кафедра історії України	Мета курсу – ознайомити студентів з особливостями формування та розвитку українського мистецтва. Будуть обговорені сучасні культурологічні та мистецтвознавчі підходи до дослідження українського мистецтва, вивчені

				основні етапи та найважливіші здобутки українських митців. Студенти навчаться визначати особливості українського мистецтва на кожному історичному етапі, вирішувати практичні завдання із застосуванням прийомів культурологічного та мистецтвознавчого аналізу творів українського мистецтва.
Колекціонування, атрибуція та оцінка пам'яток історії та культури	4/7	3	Кафедра історіографії, джерелознавства та археології	Історико-культурні пам'ятки є важливими джерелами при вивченні історії та культури. Студенти-історики уже на перших порах свого навчання починають активно використовувати пам'ятки історії та культури у своїй науковій та навчальній роботі. Запропонований курс ставить за мету опановувати методи вивчення проблем колекціонування різних видів пам'яток, розгляд видової специфіка та особливостей процесу колекціонування. Особлива перевага буде надаватися питанням створення колекцій, експертизи цінності, оцінювання та атрибуції пам'яток мистецтва.
Міжнародне культурне співробітництво нового та новітнього часу	4/7	3	Кафедра нової та новітньої історії	Курс спрямований на вивчення історії становлення, форм і напрямів міжнародного культурного співробітництва нового та новітнього часу як важливої складової системи міжнародних відносин і міжкультурної комунікації. Особлива увага приділяється аналізу зовнішньої культурної політики держав, її ролі у формуванні позитивного міжнародного іміджу, розвитку публічної дипломатії та посиленні «м'якої сили» у глобальному контексті. Вивчається діяльність міжнародних міждержавних та неурядових організацій (ЮНЕСКО, Рада Європи, ІКОМОС, ЮНВТО, Пен-клуб, Міжнародна рада музеїв тощо), їхній внесок у збереження культурної спадщини, розвиток науки, освіти, мистецтва й спорту. Курс знайомить із сучасними напрями міжнародної культурної співпраці: двосторонніх зв'язків,

				проблемою захисту матеріальної та нематеріальної культурної спадщини та збереження культурного різноманіття в умовах глобалізації. У результаті опанування дисципліни студенти здобувають знання й практичні навички, необхідні для аналітичного осмислення культурних процесів і участі у міжнародних проєктах.
Історія культури античних міст Північного Причорномор'я	4/7	3	Кафедра історії стародавнього світу та середніх віків	Курс знайомить студентів з основними досягненнями античної культури в давньогрецьких містах Північного узбережжя Чорного моря. Він надає можливість сформуванню у студентів цілісного уявлення про закономірності та специфіку їх культурного розвитку. Надає практичних навичок та вмінь для використання набутих знань у своїй подальшій професійній діяльності.
Міждисциплінарні дослідження в археології	4/8	3	Кафедра історії Східної Європи	Міждисциплінарність - явище, що сьогодні характеризує чи не кожен галузь наукової та освітньої діяльності. Не стала винятком у даному випадку і археологія. Сучасна археологія це не лише зовнішня критика джерел, стратиграфія і типологія. Навіть у полі археологів сьогодні оточують геодезичні прилади та геологічні інструменти, хімічні реагенти та електронні пристрої для вимірювання фізичних явищ. Далі ж археологічні артефакти, знайдені у полі, вирушають до рук спеціалістів різноманітних галузей для консервації, датування чи археометричних досліджень. Проте, все це лише зовнішні, поверхневі, аспекти міждисциплінарності археології. Якщо копнути глибше в історію її розвитку, можна побачити, що міждисциплінарні контакти сформулювали саму сутність цієї науки. Яким чином? Спробуємо розібратися за допомогою цього курсу.
Військова історія Слобідської України	4/8	3	Кафедра історії України	Курс присвячений комплексному дослідженню мілітарно-історичних подій та явищ середньовічної та ранньомодерної історії України на прикладі регіону

(середньовічні та ранньомодерні часи)				Слобідської України. Питання сприйняття війни і миру, мотивації людини та людської спільноти брати участь у бойових діях, проживати/переживати воєнні часи є надзвичайно складними і актуальними саме сьогодні. Аналізується бачення війни та всіх супроводжуючих її аспектів у ранньомодерний період, з'ясовується важливість мілітарного устрою Слобідської України XVII-XVIII ст. як фронтірної спільноти, що виникла, розвивалась і занепадала разом із українською ділянкою Великого Степового кордону (фронтиру). Застосовуються як здобутки сучасної мілітарної історії, так і модерні фронтірні студії.
Середньовічні старожитності Східної Європи	4/8	3	Кафедра історіографії, джерелознавства та археології	У курсі розглядаються проблеми пов'язані з визначення основних різновидів старожитностей, які були створені різними етнічними групами населення, що перебувало на території Східної Європи за часів середньовіччя, звертаючи головну увагу на пам'ятки, що знаходяться на теренах сучасної України та суміжних із нею територій. Зокрема, вивчаються археологічні, писемні, архітектурні та інші джерела, які дозволяють висвітлити середньовічну історію регіону.
Історіографія нової історії	4/8	3	Кафедра нової та новітньої історії	Предметом вивчення дисципліни є історія історичної науки у країнах Західної Європи та США у період XVII – на початку XX ст. Метою курсу є вивчення теоретичного підґрунтя історичних концепцій, головних напрямів західної історіографії та їхніх ідейно-політичних і соціокультурних особливостей. Основними завданнями є набуття знань про етапи розвитку історіографії Нового часу та історико-філософської думки, еволюцію джерельної бази та методів дослідження, опанування проблемної історіографії з ключових питань історії Західної Європи і США.

Мінойська цивілізація	4/8	3	Кафедра історії стародавнього світу та середніх віків	Предметом навчальної дисципліни є поглиблене вивчення студентами історії стародавнього Криту бронзової доби. Мінойська цивілізація – цивілізація бронзової доби на острові Крит, відкрита англійським археологом Артуром Евансом та названа ним за іменем міфологічного царя Міноса. Це була перша європейська цивілізація та перша спроба створити морську імперію. Стародавній Крит значно вплинув на розвиток політичних установ, економічних устоїв, міфологічних уявлень стародавніх греків. Поглиблене вивчення студентами історії мінойської цивілізації надасть їм можливість більш ретельно розібратися в особливостях розвитку Егейського регіону у бронзову добу, а також скорегувати свої уявлення про історії стародавньої Греції.
Методи археологічних досліджень	4/7	3	Кафедра історії Східної Європи	Надається характеристика головним методам та сферам археологічних досліджень: польова археологія, статистика, класифікація та типологія, реконструкція соціальної структури, контакти та міграції.
Освіта як феномен культури (на матеріалах історії України)	4/7	3	Кафедра історії України	Мета курсу - ознайомити студентів із закономірностями культурно-освітнього процесу на українських землях, особливостями культурно-освітніх епох. Будуть обговорені та проаналізовані основні події та явища в сфері освіти та зв'язки з іншими сферами життя українського суспільства в різні часи. Студенти навчатися аналізувати факти з історії освіти як феномени культури на різних етапах історичного розвитку.
Вступ до публічної історії	4/7	3	Кафедра історіографії, джерелознавства та археології	Мета курсу ознайомити студентів із діяльністю, завданнями та етичними настановами публічної історії й публічних істориків. Особливу увагу приділено розумінню публічної історії як історії, що створюється не для публіки, а разом із нею, на прикладі музейних та онлайн колабораційних проєктів. Важливою складовою

				курсу є також вивчення експертної функції публічних істориків, зокрема аналіз трансформацій історичного знання в процесі його медіації традиційними та соціальними медіа. Курс поєднує теоретичний аналіз із практичними кейсами сучасних форм публічної історії.
Історія культури Європи новітнього часу	4/7	3	Кафедра нової та новітньої історії	Програму вибіркової освітньої компоненти «Історія культури Європи Новітнього часу» розроблено для студентів, котрі навчаються за спеціальністю «Історія та археологія». Вона має на меті вивчення особливостей культурного розвитку європейських країн, пов'язаних зі переходом від модерну до постмодернізму, змінами світогляду сучасного європейця у контексті формування суспільств споживання та інформаційного суспільства, науково-технічного прогресу, політичних трансформацій. Ці зміни супроводжувалися пошуком культурних прийомів та експериментальною спробою створення стилів, які відповідають новим запитам і викликам часу.
Практичний переклад латинських текстів	4/7	3	Кафедра історії стародавнього світу та середніх віків	Метою навчальної дисципліни спеціального курсу є викладання студентам систематизованих знань з граматики, морфології та синтаксису латинської мови. Латинська мова відноситься до сім'ї індоєвропейських мов, і виявляє близькість до найдавніших її представників, зокрема, до давньогрецької мови, а також до мов романських, германських, слов'янських та інших. Це робить вивчення латинської мови необхідним не тільки для опрацювання літературних та інших античних текстів, але процес вивчення можна розглядати і як спробу розглянути універсальну модель мови, що є найважливішим методологічним засобом лінгвістичної підготовки фахівців-істориків (особливо в галузі античної та середньовічної історії).

Спеціальність 032 «історія та археологія» / В9 «історія та археологія»

ОП «Історія та археологія»

Рівень освіти: магістр

Вибіркові фахові освітні компоненти				
Освітній компонент	Курс навчання / семестр	Кількість кредитів	Кафедра	Анотація
Методологія освіти в ХХІ ст.	1/1	3	Кафедра історіографії, джерелознавства та археології	Метою навчального курсу є осмислення сучасних викликів, що постають перед вищою освітою в умовах соціокультурних трансформацій та глобальних економічних змін. Практична мета курсу полягає у використанні інструментів планування, онлайн-освіти, гейміфікації та штучного інтелекту у підготовці та проведенні занять у закладах вищої освіти. Курс поєднує теоретичні засади методології освіти з практичними аспектами розроблення, моделювання та реалізації навчальних занять у сучасному цифровому середовищі.

Сучасні підходи до вивчення, управління та презентації культурної спадщини	1/1	3	Кафедра історіографії, джерелознавства та археології	Метою викладання є ознайомлення студентів із системою наукових знань про культурну спадщину та її роль у сучасному суспільстві, формування розуміння проблем, пов'язаних із збереженням та використанням спадщини. Основна увага зосереджена саме використанні культурної спадщини, що передбачає узгодження інтересів зацікавлених сторін та опанування бізнес-моделей управління (здійснення SWOT-аналізу, розробка бізнес-плану проєкту тощо). Окремо розглядаються цифрові технології у вивченні, управлінні та презентації культурної спадщини (йдеться про технології баз даних, візуалізацію культурної спадщини, інтерактивні мапи геоінформаційні системи, 3D-моделювання, віртуальні тури тощо).
Антибільшевицький блок народів: історія транснаціональної антикомуністичної мережі (1946-1991)	1/1	3	Кафедра історії України	Курс присвячено вивченню ідейного, політичного та міжнародного виміру боротьби українців за розвал СРСР в роки «холодної війни». Студенти ознайомляться з діяльністю частини української еміграції та її роллю у формуванні транснаціональної антикомуністичної мережі. Особлива увага приділяється створенню та функціонуванню Антибільшовицького Блоку Народів і міжнародним контактам українців із антикомуністичними рухами різних регіонів світу
Скансени: сучасні практики створення відкритих експозицій археологічних пам'яток	1/1	3	Кафедра історіографії, джерелознавства та археології	Даний курс знайомить з вітчизняним та світовими методами і принципами дослідження, збереження, презентації об'єктів культурної спадщини в автентичному середовищі.
Історія вітчизняного приватного підприємництва	1/1	3	Кафедра історії Східної Європи	Метою викладання спецкурсу є ознайомлення студентів з історією інституту вітчизняного приватного підприємництва, закономірностями його розвитку. На основі міждисциплінарного підходу студенти мають навчитися аналізувати основні етапи становлення, організаційно-правові та організаційно-господарські

				форми та зміст приватнопідприємницької діяльності. Під час лекцій та самостійної роботи студенти мають навчитися логічно та послідовно систематизувати і викладати історичний матеріал, вмінно робити самостійні обґрунтовані висновки, навичкам роботи з різноманітними джерелами і літературою.
Актуальні проблеми Сходу в умовах деколонізації та глобалізації	1/1	3	Кафедра нової та новітньої історії	Основною метою курсу є ознайомлення студентів з найважливішими особливостями сучасного розвитку країн Сходу, формування у них чіткого уявлення про найважливіші соціально-політичні та етноконфесійні процеси, що відбуваються в сучасних східних суспільствах. Значну увагу приділено впливу глобалізаційних процесів на країни Сходу, феномену «ісламського ренесансу» та сучасним конфліктним зонам регіону. Крім того, важливим завданням курсу є вивчення модерністських тенденцій у розвитку країн Азії і Африки, місця східних держав у побудові багатополярного світу, взаємовідносин України з провідними країнами Сходу.
Генеалогія: від теорії до бізнес-ідеї	1/1	3	Кафедра історії Східної Європи	Запропонований курс має на меті ознайомити студентів з теоретичними аспектами генеалогії, продемонструвати її взаємозв'язок з іншими спеціальними дисциплінами. Практична складова курсу присвячена безпосередньому опрацюванню архівних комплексів національного та світового архівних фондів для проведення генеалогічного дослідження. Курс спрямований на формуванні практичних навичок роботи з історичними джерелами в поєднання з теоретичними аспектами «сімейної історії».
Історія українського націоналізму	1/1	3	Кафедра історії України	Курс присвячено вивченню становлення, розвитку та сучасного стану українського націоналізму як важливої складової політичної думки та суспільно-політичного життя України. Студенти ознайомляться з еволюцією націоналістичних ідей, основними етапами формування українського національного руху, його ідеологічними

				засадами та практиками в контексті історії XX – початку XXI ст.
Історія художніх стилів (проблеми атрибуції пам'яток історії та культури)	1/1	3	Кафедра історіографії, джерелознавства та археології	Курс направлений на ознайомлення слухачів з найважливішими художніми стилями, перш за все, характерними для європейської і української культури. Будуть проаналізовані зв'язки мистецтва з загальною практикою, ознаки зародження стилів, найвищі стильові досягнення, питання кризи стилю і зміни одного іншим. Курс ілюструється візуальними матеріалами. В процесі викладання також розглядаються такі поняття, як еклектизм, раціональне і ірраціональне в мистецтві, мистецтво масове і елітарне, шедевр і шаблон та інше.
Дипломатична консульська служба	1/1	3	Кафедра нової та новітньої історії	Програма навчальної дисципліни «Дипломатична консульська служба» призначена для підготовки магістрів, спеціальності – 032 Історія та археологія. Курс «Дипломатична та консульська служба» за свою мету має ознайомлення студентів з теоретичними та практичними основами дипломатії та дипломатичної служби, з сукупністю опублікованої літератури та письмових джерел дипломатичної служби та консульської служби, з практикою їх пошуку і використання, що має сприяти більш повному розумінню місця і ролі дипломатичної і консульської служби в системі зовнішньополітичних відомств як нашої країни, так і за кордоном.
Вступ до біблеїстики	1/1	3	Кафедра історії стародавнього світу та середніх віків	Метою викладання навчальної дисципліни є ознайомлення студентів з історією створення Старого Заповіту та головними принципами наукової критики тексту джерела. Основними завданнями вивчення дисципліни “Вступ до біблеїстики” є аналіз найбільш, на думку автора курсу, важливих та дискусійних питань щодо обставин виникнення та редагування текстів Старого заповіту, перш за все, першої частини джерела –

				Тори. Крім того, необхідно допомогти студентам навчитися логічно мислити і викладати матеріал, робити аргументовані висновки, користуватися довідковою літературою. Під час лекцій і самостійної роботи студенти повинні оволодіти навичками роботи з історичними джерелами і науковою літературою, методам систематизації і аналізу історичного матеріалу.
Проблеми археології пізнього Латену – римського часу Східної Європи	1/1	3	Кафедра історії Східної Європи	Висвітлюються проблеми археології доби пізнього Латену - римського часу кін.ІІІ - поч. ІІ ст. до н.е. - ІV ст. н.е. на терені Східної та Центральної Європи. Проблеми цього часу зосереджені навколо центральної проблеми: синтез археологічних та писемних джерел до історичної реконструкції.
Євреї в УРСР: політичний та соціокультурний виміри	1/1	3	Кафедра історії України	В межах курсу студентам пропонується інклюзивна версія історії України, у фокусі якої життя різних етнічних груп, зокрема євреїв. Вивчення матеріалу фокусується на темах україно-єврейських відносин у 1917- 1921 рр.; єврейських погромах 1919 р. та відповідальності за них Директорії УНР (С. Петлюра та ін.); Голокосту в Україні; радянському антисемітизмі у другій половині ХХ ст.
Основи поселенської та ландшафтної археології	1/1	3	Кафедра історії Східної Європи	Розглядаються основні складові частини міждисциплінарного напрямку “Поселенська та ландшафтна археологія”. Курс базується за багатьом і на досвіді спільних проєктів НДІ Германо-Слов’янської археологічної експедиції ХНУ та Євразійського відділу Германського археологічного інституту.
Етнічний склад давнього населення України	1/1	3	Кафедра історіографії, джерелознавства та археології	У курсі розглядаються проблеми пов’язані зі спробою визначити етнічну належність носіїв стародавніх археологічних культур, які існували на теренах України починаючи з палеоліту до часів створення української нації. Показані особливості етнічних процесів, які відбувалися на території сучасної України та суміжних із

				нею територій в означений час. Робиться спроба з'ясувати вплив представників давнього різноетнічного населення на створення слов'янського етносу та українців, а також їх культури.
Новітня історіографія країн Західної Європи та США	1/1	3	Кафедра нової та новітньої історії	Предметом вивчення дисципліни є історія історичної науки у країнах Західної Європи та США протягом Новітнього часу. Метою курсу є ґрунтовне вивчення теоретичного підґрунтя історичних концепцій, головних напрямів західної історіографії, а також їхніх ідейно-політичних та соціокультурних особливостей. Основними завданнями є набуття знань про етапи формування історичних теорій і методів, здобутки та проблеми сучасної історіографії, а також проблемної історіографії з ключових питань історії Західної Європи та США.
Історія релігій стародавнього світу	1/1	3	Кафедра історії стародавнього світу та середніх віків	Курс “Історія релігій стародавнього світу” надає студентам систематизованих знань стосовно виникнення, розвитку та головних особливостей стародавніх релігійних систем, які існували в державах Стародавнього Сходу та країн античного світу в період з IV тисячоліття до н.е. по IV сторіччя н.е. Він формує навички визначати зв'язки між провідними ідеями й поняттями історії релігій стародавнього світу, уміння розкривати їх практичне та світоглядне значення. Курс сприяє визначенню впливу релігій стародавнього світу на подальший розвиток історії людства.
Міжнародна діяльність Організації українських націоналістів у період Холодної війни (1946-1991)	1/2	3	Кафедра історії України	Курс розкриває особливості співпраці представників ОУН різних відламків (ОУН(б), ОУН(м), ОУН(з) з іноземними розвідками, політичними групами та окремими державними діячами. Аналізуються причини та наслідки такої співпраці, включно з організацією парашутних і кур'єрських місій на територію УРСР. Висвітлено протидію совєцьких спецслужб міжнародним

				зв'язкам українських націоналістів та показано, що попри тактичні розбіжності, головною стратегічною метою різних крил ОУН у період Холодної війни залишалося здобуття української державності
Бази даних в історичних дослідженнях культурної спадщини	1/2	3	Кафедра історіографії, джерелознавства та археології	Навчальна дисципліна покликана ознайомити студентів з особливостями проєктування та використання реляційних баз даних в історичних дослідженнях культурної спадщини. Особлива увага приділяється формуванню теоретичних і практичних навичок проєктування реляційних баз даних, а також ознайомленню студентів із принципами роботи в середовищі систем керування базами даних. Навчальна дисципліна складається з двох розділів: перший присвячено інформаційним системам та теоретичним аспектам реляційних баз даних, а другий – використанню технологій баз даних у дослідженнях культурної спадщини.
Історіографія античності та історіографія середніх віків	1/2	3	Кафедра історії стародавнього світу та середніх віків	Предметом вивчення навчальної дисципліни є розвиток історичної думки у період античності і середньовіччя, погляди головних представників історіографії на історію античності та середніх віків. Курс, завершує теоретичну та методологічну підготовку професійних істориків високої кваліфікації, побудований таким чином, щоб дати цілісне уявлення про всієї сукупності питань, пов'язаних з осмисленням специфіки історичного знання античності і середньовіччя, та багатовікового становлення і розвитку історіографії античності і середніх віків. У курсі розкриваються основні форми і рівні історіографічного знання Акцентується увага на базових категоріях і концепціях історіографії, послідовно розглядаються значущі зміни в методах історичного пізнання, проблематики, методології, концептуальному апараті та методику історіографічних досліджень. Значна частина

				змісту курсу присвячена особливостям формування і розвитку закордонної історіографії.
Сектантство в Східній Європі (XVII - поч. XX ст.)	1/2	3	Кафедра історії Східної Європи	Курс присвячений дослідженню релігійних меншин у Східній Європі від XVII до початку XX століття з акцентом на історичну змінюваність і контрверсійність самого поняття «секта». Студенти аналізують, як соціально-політичні контексти впливали на формування, маргіналізацію та легітимацію різних релігійних течій. Вивчення дискурсу навколо «сектантства» дозволяє опанувати сучасні методологічні підходи (історико-антропологічний, дискурсивний, мікроісторичний тощо) до реконструкції минулого. Курс сприяє розвитку критичного мислення та вмінню застосовувати історичний досвід у розумінні механізмів соціальної стигматизації та релігійної ідентичності.
Країни євроатлантичного регіону в умовах глобалізації	1/2	3	Кафедра нової та новітньої історії	Навчальна дисципліна «Країни євроатлантичного регіону в умовах глобалізації» призначена для підготовки магістрів за спеціальністю – 032 історія та археологія, Метою викладання курсу є розкриття витоків та змісту провідних тенденцій світового розвитку останньої чверті XX – початку XXI ст., що сумарно визначаються поняттям глобалізація та інформаційна революція. Вивчення навчальної дисципліни дасть можливість студентам на прикладі країн Західної Європи і Північної Америки зрозуміти суть кардинальних перетворень, що відбувалися за останні 30-40 років внаслідок зміни способу виробництва та формування єдиного світового економічного, інформаційного, правового, політичного і соціокультурного простору.
Влада та церква в Україні	1/2	3	Кафедра історії України	Курс присвячено вивченню основних етапів взаємодії, співіснування, функціонування та підкорення політичної світської влади і церковної влади протягом довгого проміжку часу від християнізації Русі до сучасності. У

				фокусі уваги проблеми того як світська влада намагалася використати Церкву для легітимації і як церковна влада намагалася інкорпоровалася у державну структуру і долучалася до керування суспільством. Як Церква вплинула на розвиток культури і політичних режимів на теренах України і як політична влада намагалася підкорити собі Церкву перетворивши її на інструмент політичного контролю та впливу у період імперії Романових та СРСР. Окремо розглядається проблема розколу християнства і, зокрема, Православної церкви у період Незалежності: УАПЦ, УПЦ МП, УПЦ КП, ПЦУ, надання Томосу та роль Православної Церкви у сучасній російсько-українській війні.
PR-технології в архівній справі	1/2	3	Кафедра історіографії, джерелознавства та археології	Мета курсу полягає в тому, щоби ознайомити студентів із основами їх майбутньої фахової діяльності, зокрема, сформуванню уявлення про форми зв'язку архівів із громадськістю. Загальне завдання курсу полягає в тому, щоб студенти опанували основи PR-технологій, зрозуміли, як можна привернути увагу цільової аудиторії, як взаємодіяти із ЗМІ, організувати PR-акцію тощо. Під час занять студенти набувають умінь вести пошук актуальних для суспільства тем, критично оцінювати можливі форми репрезентації архівних документів, використовувати сучасні форми комунікації з громадськістю, напрацювання в системі PR-технологій задля вирішення конкретних науково-організаційних проблем, зокрема, в архівній справі.
Історія раннього християнства	1/2	3	Кафедра історії стародавнього світу та середніх віків	Курс присвячений вивченню вчення ранніх християн, його догматики, релігійних течій всередині християнства, в тому числі, гностичного напрямку, становлення церковної організації. Він надає студентам навички визначення зв'язків між провідними ідеями й поняттями

				історії раннього християнства; вміння розкривати їх практичне та світоглядне значення. Курс допомагає студентам зрозуміти взаємозв'язки між історією Римської імперії, раннім християнством та сучасним науковим світоглядом.
Історія об'єднаної Європи: трансформація, модернізація та інтеграція країн Центрально-Східної Європи у ЄС	1/2	3	Кафедра нової та новітньої історії	Курс присвячено комплексному аналізу політичної, економічної та соціальної трансформації країн Центрально-Східної Європи наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття у контексті їхнього шляху до членства в Європейському Союзі. Метою дисципліни є формування системного розуміння процесів посткомуністичної модернізації, особливостей демократичних та інституційних перетворень, а також впливу європейської інтеграції на держави регіону. Особлива увага приділяється аналізу «Великого розширення» ЄС 2004 року, його передумовам, наслідкам і значенню для країн ЦСЄ. Курс також охоплює проблеми та виклики трансформації регіону – від економічних реформ до зміцнення демократичних інститутів і подолання демократичного відступу. Результатом навчання є здатність інтерпретувати ключові тенденції інтеграційних процесів, критично оцінювати досвід країн ЦСЄ та застосовувати отримані знання для аналізу сучасних європейських регіональних процесів.
Історія повсякденного життя в Україні (1917-1991 рр.)	1/2	3	Кафедра історії Східної Європи	Курс сфокусовано на тому, що радянське повсякдення є результатом двох взаємо/протидіючих акторів – держави і суспільства. З одного боку, держава визначає і формує норми щоденного життя, з іншого, люди через своє сприйняття/несприйняття, пристосовування/ігнорування, впливають на зміну і реалізацію політичних стратегій держави.
Дипломатичний протокол та етикет	1/2	3	Кафедра нової та новітньої історії	Метою викладання курсу є вивчення основ дипломатичного протоколу та етикету, загально

				прийнятих міжнародних норм, ознайомлення з традиціями дипломатичного етикету країн Європи, Азії та Америки, правил і традицій в Україні.
Друга світова війна: східноєвропейський вимір	1/2	3	Кафедра історії Східної Європи	Курс присвячений вивченню історії Другої світової війни в Східній Європі. Студенти знайомляться з особливостями перебігу війни в східноєвропейському регіоні, вивченню ролі окремих країн у війні. Курс формує у студентів навички самостійної роботи з джерелами та літературою, вміння застосовувати міждисциплінарні і міжпредметні зв'язки при вивченні складних та суперечливих проблем Другої світової війни на Сході Європи, використовувати системну аргументацію та узагальнення в ході дискусій.
Проблеми охорони, реставрації та популяризації пам'яток історії та культури	1/2	3	Кафедра історіографії, джерелознавства та археології	Проблеми охорони пам'яток історії та культури є важливою галуззю сучасного пам'яткознавства. Актуальність їх спричинена різними чинниками. Це і недосконалість законодавчої бази в галузі охорони пам'яток історії та культури, зміна форм власності та необхідність урегулювання питань збереження історико-культурних пам'яток, що передаються у приватну власність, формування структури державних органів влади і забезпечення охорони культурної спадщини України, їх взаємодія з громадськими формами охорони пам'яток історії та культури та ін. Ціллю курсу є розглянути актуальні питання охорони пам'яток історії та культури в Україні, а також основні проблеми реставрації історико-культурних пам'яток на сучасному етапі. Курс структурно складається з двох взаємопов'язаних частин. Перша з яких безпосередньо охоплює проблеми організації охорони історико-культурної спадщини, а друга – питання реставрації.

Релігія, політика та суспільство у Східній Європі: історичний досвід і сучасні виклики	2/1	3	Кафедра історії Східної Європи	Курс присвячений вивченню взаємодії релігійних інституцій, політичної влади та суспільства у регіоні Східної Європи в історичній ретроспективі — від середньовічної доби до сьогодення. Студенти аналізують, як релігія ставала інструментом легітимації політичних режимів, чинником соціальної мобілізації та елементом формування національних ідентичностей. Особлива увага приділяється сучасним викликам — секуляризаційним процесам, релігійному націоналізму, політизації віри та використанню релігійного дискурсу в умовах конфліктів і гібридних впливів. Курс формує здатність застосовувати міждисциплінарні підходи (історичний, політологічний, соціологічний, культурологічний) для комплексного аналізу ролі релігії в публічному просторі.
Історія світової економіки	2/1	3	Кафедра історії Східної Європи	Курс присвячений вивченню закономірностей становлення світової економіки від її зародження до сьогодення. Студенти аналізують роль економіки та економічних ідей в житті людського суспільства на різних етапах його історії, вплив різних чинників - політичних, ідеологічних, соціокультурних тощо на процес її розвитку. Курс формує навички системно-аналітичного мислення, вміння використовувати міжпредметні та міждисциплінарні зв'язки при дослідженні різних господарських систем, робити обґрунтовані узагальнення.
Голокост: політика, пам'ять, репрезентації	2/1	3	Кафедра історії України	Курс присвячено вивченню історії та репрезентації пам'яті про Голокост у різних сферах мистецтва, вплив Голокосту на розвиток культури пам'яті, політичних ідеологій та міжнародного права. У фокусі уваги знаходяться практики формування понять Шоа, Голокост, Геноцид, злочин проти людяності, політична інструменталізація подій звільнення в'язнів таборів

				смерті в 1944-1945 рр. Червною армією в сучасних війнах пам'яті в Польщі, Балтії, Росії, Німеччині, Ізраїлі та Україні. Особлива увага приділяється репрезентації та інструменталізації пам'яті про колабораціонізм, Праведників народів світу, події Другої світової війни під час сучасної російсько-української війни і вплив цієї інструменталізації на розвиток сучасних міжнародних відносинах.
--	--	--	--	--